

רשימות וסקירות

בין הזמנים

יהודי במעמקי לבו משולל את עצם הפיזור, ולא רק משום שכך פסקה משנתה של הציוניות, או שאיזה אידיאולוג לאומי ישב על גבי המדוכה ותנא אתנו ברייתא זו, אלא משום שהחיים והמציאות חמרה מלמדים אותנו השכם והערב פרק פשוט בגלותיות, והוא: ישובים שלמים מושרשים עד היסוד בעלי החי מגובש ומעוצב הם כחומר ביד היוצר, ואפילו במשטר האידיאלי כאשר צרת היהודים תוסר מעל סדר היום, תתחדד און צרת היחידות, ובמאמצינו הכי גדולים לא נוכל לשנות את העובדה המרה שבמצבנו העלוב ועמידתנו הדלה כ„מיעוט“ מדוכא ללא קרקע וללא בסיס טריטוריאלי מתחת רגליו. ומשום כך נסתלקה ממנו שכונת היצירה, חזיונות העבודה, כלומר תודעה זו הפנימית — כח המניע של כל מעשה ומפעל — כי לפום צערא אנרא.

באופן אוביקטיבי לא שללנו את הגולה ודווקא הציונים היו בכל מקום ומקום שקועים ראשם ורובם בעבודה ד„הכא“. אולם בכל מעשינו ומפעלינו שפעלנו גיטלה האמונה מן הלב, נעדר הביטחון, כי אנו יוצרים לדור-דורות, דבר של קיימא. פחד נסתר היה תמיד מלחה אותנו: עוד מעט ותעבור רוח מצויה ותעקור מן השורש מה שטפחנו ורבינו. חזינו חנות קשה ותמיד: פחד פחדנו — ויאתנו ואשר יגורנו — יבוא לנו. ומכיוון שכל מעשינו בגולה היו

כל אבן שהונחה בידיים יהודיות, כל אמת אדמה, אשר המתרשה היהודית חרשה אותה, כל עץ אשר יד יהודית נטעה אותו — מקרבת למטרה.

מ. בילינסון

על חטאים שאנו חייבים עליהם...
עומדים בזמן האחרון, מי בגלוי ומי בסתר, ומתחזים

על החטאים שאנו חייבים עליהם בולזול התפוצות ושליטתן; ברם בחידושים האני-טימי הזה — שהוא כעין הצדקת הדין — מזדעזעת לפעמים נעימה נוגה: האומנם באמת אשמים אנו? כלום היינו יכולים — לולא הזנחנו עבודתנו בגולה — לשנות באופן ראדיקלי את הסטאטוס שלנו המדיני, האזרחי והאנושי? במה אפשר היה להתגבר — במשך 15 השנים האחרונות — על הניזון הרוחני והדלדול החמרי בפולגיה, הבלתי נכבשת ומכל שכן הנכבשת, ליטא, רומניה, אוסטריה, ציכוסלובאקיה, הונגריה, גרמניה ורוסיה? כיצד היינו יכולים להשפיע על קיומנו כ„מיעוט“ התלוי תמיד במושלי חסד, אשר דרכם היא דרך תהפוכות? ואם אָמנם חטאנו כלפי הגלות — הרי זהו חטא סוביקטיבי. כי כל ציוני, כל

כי „מפעלנו בא"י יש בו 90% עבודה מעשית ורק 10% לחץ מדיני“, אולם מוטעה לגמרי סוף הפסוק שלו, כי „הכל תלוי ב-10% האלה“, והם העיקר; הרי „לחץ מדיני“ אינו מושג מופשט גרידא, ואם הוא אינו חומך יסודותיו בכוח ממשי — אינו אלא ולא כלום. ומה כחנו אנו, כי ניחל? בה בשעה שעצם „לחצנו“ הוא הדחק שבגלות והשפעתו מפוקפקת. מה אנו יכולים להציע לארצות ההסכמה? מחנה צבא יהודי? איפה נקחהו? יהדות פולניה שסועה ודויה, ואמריקה — בנייטרליותה עומדת, ואזרחים אנו ועלינו להשמר ולהזהר במעשינו ואפילו באמרי פינו. רק הישוב המאורגן יכול לתרום דברמה ממשי במלחמה זו. אולם כלום זאת תכריע הכף לטובתנו ולזכותנו? שנים רבות עברו בחיכוך-סרק: התיישבות לאומית והתיישבות פרטית, מה עדיף? הון לאומי והון פרטי — מה קדם? עד שבאו החיים וטפחו על פנינו והוכיחו באותות ומופתים, כי ההון הפרטי — שיש לוקח הרבה מעשים טובים על חשבוננו — אינו זורם לא „טירת צבי“ ולא „חניתא“ ולא „לרמת הכובש“ ולא לכל אלו נקודות הסכנה אשר במסתריהן יארבו ערבים צמאים לספות את נפש החלוק, העומד על משמרתו ולא ינוח ולא ישקוט ולא ילאה לשאת את דגל העבודה בידו.

בחיכוך-סרק אלה בזבזנו הרבה מרץ וכוחותינו עלו לריק והראינו, כי עם לא בינות אנחנו, ושטופי „עולם הזה“ היינו, בחיי שעה, בקיוניות ללא זיקה היסטורית ומעוף העתיד. ניתנה לנו זכות להקים מולדת. והגולה? ישנה את שנתה כדברי המשורר:

ללחם ישוע רעב
ולרחמים קטנים — מוכה,
השבע ושוקט עוד
מאוס לא יבקש.

(י. למדן, „מסדה“, מ"ו)

כן. השבע היה שבע ולא תמס את האמת ההיסטורית, כי „אמניפציה“ על כרעי

נטולי חזון העתיד, לא היה בהם משום השלימות, כי אין השכינה שורה מתוך צער. מה שאין כן בא"י. שם יש חזון ואמונה ותקוה ואהבה. האכזר ב„עין הקורא“, „מסדה“, „חניתא“ ו„נהלל“, אחרי עמל ותלאה של חרישה בקרקע הטרשים ובאדמה צחיחה הוא רואה, כי נקלטה הוריעה, שדהו מוריק והשבילים עלו בזהב ראשיהן השעירים המלאים, הרגן בשל ועטיני פרותיו שופעות חלב וברכת שמים מעל ומתהום רובצת תחת, וילדיו משתעשעים על הכרים והאפרים, יתרועעו אף ישירו וימלמלו בשפת הנביאים וסופגים את ריח התלמים שברכם ה' — לאכזר הזה אין טפקות ושאלות והרהורים ופחד. כאן הוא הולך ויוצר את החיים שלו, כאן הולך ונולד האדם-היהודי השלם, היום והמחר, העולם הזה והעולם הבא; בדמו וחלבו הזריע ורע, הניצנים עלו בלבובם, ובנפשו יגן על שעל אדמתו ולא יעזבה, כי עצם מעצמו ובשר מבשרו הוא. ומכאן החילוק התמציתי: „ההכא“ נטול חזון היסטורי, וה„התם“ יוצר באמונת אחרית הימים.

בחדאי חטאנו כלפי הגולה, אולם כפלים חטאה הגולה כלפי א"י, מכיון שלא ניצלנו את כל האפשרויות שניתנו לנו — אָמנם בצרות עין וצרות לבב — ולא מצינו עד היסוד את כל התנאים האובייקטיביים.

רבות בשנים התנהלה בחוגים הציוניים מחלוקת איריאולוגית על „אלמא ביתא“ של הציוניות שהורה לנו את האמת הבלתי מוחלפת והבלתי מופרכת, כי ארץ לא חכון על כנה בהצהרות גרידא, כי לא בניסוח „מסרת חסוף“ תקום האדמה לקנין עם ישראל, כי סטאטוס מדיני הוא תמיד תוצאה ישרה של הישגים כלכליים ומשקיים. ערכים תרבותיים ומוסריים, מאמצים ממשיים ועבודה חלוצית בלתי נפסקת, כי דרך לעבור גאולים לא תהיה דרך הציונית הקלה, אלא דרך ארוכה וכבדה ומלאה תחתיתים המוארת באור הגנוז של יום העתידות והנסללת בכחו המודרך של העם ומעשיו. ונכון מה שאמר זכובינסקי בראיונו ל„אונזער וועג“, 5-6,

נסיון או יזמה בצורה זו או אחרת הבא לשם תיקון בדק הבית, להקים תריס בפני הפורעניות ולסתום כל פירצה העלולה להתגלע בדלת הדימוקרטיה.

ולפיכך יש לציין מתוך שביעות רצון יתרה את הקונגרס, שנתכנס באלה הימים בחאשינגטון הבירה מטעם האגודה שנוסדה לשם הגנה על זכויות אלה האנשים, שלא שיחקה להם השעה ונולדו מעבר לים.

זהו כל עוזם ופשעם וחטאתם...

ה"זרים". בשנים כתיקון נותנים להם להתכלכל פחות או יותר משיירי השולחן הדשן, אולם בשעת מצוקה כלכלית — שאני! מיד עינו של ה"ליד" געשית צרה במהגר, ב"פליט" והוא מתחיל להרגן, בתחילה בסתר, ואחר כך בגלוי, ותמיד כבר מצויים "שליחי מצוה שאינם ניוקים" המוכנים לדיג דגים במים עכורים, והם כבר תולים את הקולר ב"זר", כי הוא יורד לחי "הינקי" הסהור, בגללו יש חוסר עבודה והתפרצה המלחמה והתיקרה התנונה וניטל ממנו ה"דוב" וכדומה, והדברים גופלים כרביבים עלי דשא על לבות השומעים ורבים נחצים ונדחים ונרעלים ברעל שנאת האדם באשר הוא אדם.

ואם פותחים ב"זרים" הרי שצריך לעזאזל הוא תמיד זר הזרים — היהודי. ומכיון שניתנה רשות למשחית הרי ידו נטויה גם על הדימוקרטיה והוא מתחיל לקצץ בנטיעות.

בנאומים אשר נשמעו בקונגרס האמריקני בא לידי ביטוי הרעיון העיקרי, כי אין להפלות בין תושב אחד למשנהו, ולפי החוקה כל מי שהגיע לארץ נהנה מכל הזכויות כשם שהוא כפוף למרות החובות. לכל אחד יש זכות החיים והעבודה, ואלה הרוצים לחוק חוקים מיוחדים העלולים לפגוע בשאינם אזרחים — הרי הם בבחינת "חוקים חקקי און ומכתבים עמל כתבו". וכיחוד מעציב הוא הדבר, כי השאלה הזאת, "להגנת זכויות הזרים" עלתה באמריקה אשר לא ירדה מנכסיה חו"ש בעקב המהגרים.

התרנגולות עומדת, אולם האבטומנטיפציה היא קנין לעדי עד, כי חרות אינדיבידואלית אינה בת קיימא ללא חרות לאומית.

והאם אין זה עוון פלילי אם 5 מיליון היהודים באמריקה תרמו לקרן היסוד בשנת 1937 סכום הגופל בהרבה מזה אשר אספה "הסתדרות העובדים העברים" בא"י לקרן חוסר העבודה בעונה זו? הגורל שלנו מלמד אותנו בכל יום ובכל שעה כמה מסוכנת היא לפרט ולכלל תלותנו על בלימה, ללא אחיזה וללא קרקע; כל יום מלמד אותנו, כי מצבנו המדיני היה יכול להיות אחר אלמלי היתה אמת אדמה זו, המשתרעת לרגלינו, יותר גדולה ורחבה, וחלקנו יכול היה להיות שונה אלמלא היתה גאולת הארץ נמדדת טפין-טפין ולא היינו עומדים בודדים ללעג ולקלס ולשמצה, ואל-מלא האנשים שקמו מבפנים למעט את דמות הקרן הלאומית, להצר את צעדיה ולקצץ את מעופה, ואלמלי היו לנו לא 7% כי אם 40% אדמה, כי אז — לא היינו עומדים עכשיו בפני "תחום המושב" בא"י, ועמדנו לא רק כלפי ממשלת המנדט ותושבי הארץ אלא לגבי מושלי עולם היתה אחרת. אומנם גם בימים האלה לא אחרנו את המועד, אל ניתן ליאוש ואזלת יד להשתלט במחנה. שצרי תשובה פתוחים תמיד, וקיימא לן, כי בכוח מעשים נפתחים גם השערים שננעלו בידי רשע, מוימות מעל וזדון לבב.

על משמר ה"זרים"

עכשיו בדימוקרטיה האמריקאית: הכח המסורתי

הטוען, כי במלחמה נגד הפאשיזם יש לנקוט אך ורק באמצעים דימוקרטיים, וכח אחר הגורם, כי השיטה הזאת כבר עבר עליה כלח ומן הצורך להתאים את האמצעים לרוח הזמן. הצד השונה שבהם, ששניהם מכירים, כי מכל צד אורבים לדימוקרטיה העלובה אויבים הרוצים לבלעה, ואסור לה משום זה להרדים את עצמה, "בשישו בני מעי, הרי דימוקרטיה!", אלא לקדם בברכה כל

ופרצת ימח וקדמה וצפונה הנגבה
שכפה עלינו מקדונלד בארץ ישראל — באה עלינו כחתף אעפ"י שלא בהיסח הדעת. עוד מ„ימי מינכן“, כאשר

ה„שלום“ הושב על כנו תקפנו פחד נסתר וידענו כי מצבנו בעמים לקדמה משול. נפלא קדרא על כפתא — וי לקדרא, נפלא כפתא על קדרא — וי לקדרא, בין כך ובין כך וי לקדרא. ולא רק מ„ימי מינכן“ אלא כל הימים — מהצרת בלפור ועד הגה — לא לקנו דבש מממשלת המנדט, וכל 20 השנים הללו הן חוליה אחת של הפליות ושימת אבני גגף בדרכנו. תמיד נתבלט מצד האפוסטרופסים שלנו „הבה נתחכ“ מה „כנגד „פן ירבה“. ביחוד האדמיניסטרציה — שמילא תפקידי מלוכה ערביים בארץ ישראל — צרה עינה בנו וראש דאגתה היה להצר את צעדינו, למעט את ביתנו הלאומי ולצמצמו. ובכל זאת לא פסקנו אף רגע מפעולה ונוסיף לעבוד במנוחה, ויחלנו בדממה, כי שנים תנקופנה הישוב יגדל ובמפעלנו בערבה וציה, על אדמת חול ובצה — יהא נצחוננו השלט ובמידה שתתבצר עמדתנו הכלכלית והקרקעית ישנא כזנו המדיני.

אך למרות המכשולים הרבים לא פיללנו, כי מושלי אַנגליה המעטירה, אשר רוממות הדימוקרטיה, חופש העמים בגרונם ודברי התנ"ך על שפתותיהם מסוגלים לבגוד בגידה כזאת, וחוקא בימים הכי קשים לישראל בארץ המושבות ושיחת רחמיו ויטרף לעד אפו ועברתו שמרה נצח ועולל לנו כאשר עולל .

ולפיכך היתה מובנה המרירות שבא לידי ביטוי בנחשול המחאות ששטף בארצות הברית בצורות שונות: בסלגרמה של „ועד הפועלים“ אל מפלגת העבודה באנגליה, בהפגנת הגרוע הציוני נגד הקונסוליה האנגלית, במשלחת הליגיונרים היהודים אל הקונסול האנגלי ובאסיפה רבתי העם ב„קר-נגי הול“ אשר נערכה מסעם הציונים הכלליים, „מזרחי“, פוע"צ, „הדסה“ ועשר

נתקבלו ג"כ סלגרמות וכרכות, לא מפחותי דרגא, אלא מאת היושבים ראשונה במדינה כגון הנשיא רוזבלט, המזכיר קורדל הול והפרקליט הראשי פרנק מוירסי.

ואלה הם דברי הנשיא: „על זאת היתה גאונתנו מקדמת דנא שקבלנו, כל מי שבא לכאן, בסבר פנים יפות ללא הבדל גזע ודת; ועל זאת היתה תפארתנו שידענו, כי כל אלה שהיו בדלים ומפולגים ביניהם בעולם הישן — נתאחדו כאן איחוד שלם. איבה ואיראמון נשכתו מן הלב, השונאים נתפייסו והשלימו איש עם רעהו ובניהם התחתנו אחד עם השני וכולם ביחד תרמו תרומה ניכרת להתפתחות מוסדות הדימוקרטיה שלנו. ומשום גודל התפקידים וערכם הרב עלינו לדאוג להלחם בכל עול ויחס איסבלנות ולהגן על הזכויות האזרחיות והחופש האזרחי של כל התושבים“.

ויש כעין נתמה פורתא אשר גדולי המלכות מביעים בגלוי וביושר לבב חבה ואהדה ל„פליטים“, ל„גרפים“ ול„זרים“ סתם, דחוקא בימים האלה כאשר נכנסו לקונגרס 70 חוקות-הצעה המיועדות להצר את רגלי הלא-ציונים, להגביל את זכויותיהם ולצמצם את חופשתם.

וכדאי לציין:

בעוד שהנואמים כולם ישבו בקונגרס בשנת 1940 והוכיחו באותות ומופתים על דבר שוויון אחזה ורעות, היו „זרים“ ידועים הראשונים, אשר צמצמו מלפני ה' אלפים שנה את החוק האמור בפשטות נמרצה וכדבר המובן מאליו:

„כאזרח מכס יהיה לכם חגר חגר אתכם, ואהבת לו כחוק“.

(ויקרא י"ט, ל"ד)

„תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר חגר אתכם“.

(במדבר ט"ו, ט"ז)

יש רק להצטער, כי איש מבין הנאספים לא הזכיר את הדבר הזה!

מה תהא תשובתנו ?

משה סמילנסקי שבא אלינו מא"י בשלי-
חותה של קק"ל טוען, כי הגזירה היא
גזירה, והקנין הוא קנין; לדבריו שטחים
רבים מצויים המתכים ליד עברית שתגאלם
ולמרחשה עברית ולאכר העברי. סמילנסקי
אינו מדבר דברים בעלמא, הוא האדם המעורה
בקרע המולדת ונהירין לו שביליה מדן ועד
באר שבע, זהו הרומנטיקן בספרות והפכת
בחיים. הוא בא להעמיד את יהדות אמריקה
רבת היכולת על האמת, כי לא נסתם הגולל
על גאולת האדמה, וכי לא לצדקה וחסד
נדרשים קבוצי היהודים אשר לא ירדו עדיין
מנכסיהם, אלא לסולידריות לאומית ולאחריות
לאומית. ואם נענה לצו השעה — אז
תחובל גזירתו של מקדונלד מפני השבועה
שניתנה לחולם העברי הראשון יעקב אבינו
בליל-נדודים מפי הגבורה: ,והארץ אשר
אתה שוכב עליה לך אתגנה ולורעך, ופרצת
ימה וקדמה וצפונה ונגבה" . . .

ביקורו של ז'בוטינסקי „גנתן סנדר" היה
מלא מפה לפה. אוריה

מלוהטת. חגיגות. חסידים
ומתנגדים נהרו לשמוע את „ילד האימים"
של ההסתדרות הציונית. המרדן. חסידים
באו על מנת להתלהב יותר, והמתנגדים —
לתהות בקנקנו: אולי חזר בתשובה ? היו
ג"כ סקרנים סתם אשר לאחר ששמעו את
ווייצמן באו גם כן להטות אוזן קשבת
לדבריו של מנהיג הריביוניסטים: מה יענה
הוא ?

ווייצמן ז'בוטינסקי. שתי שיטות. שתי
קצוות. ווייצמן הוא קר המוג, מיושב, מתון,
מרתק את שומעיו לא במעוף הדמיון
המרקיע שחקים, אלא באור הגנוז שבפכתותו
השלוחה, בפשטותו ובנעימה האלגית שבדבריו.
איש המעש ומדינאי הזהיר בלשונו ובהלי-
כותיו, מגלה טפח ומכסה טפחיים. זיכר
טינסקי הוא חם המוג, מתלהב. כח שוטף
כנהר איתנים, אמן הפלאסטיקה והתיאורים.
יש כנאומו הגועש צבעים חיים, בולטים,

איגודי נוער ציוניים. המונים המונים נהרו
לשם, והרגש אשר מילא את לב כל אחד
היה רגש של בוז וכלימה: גיטו בארץ
ישראל ! אך לא שמץ של יאוש, וגם בדברי
הנאומים י. אפשטיין, הרב ז. גולד, י.
גולדשטיין, חיים גרינברג, סט. וייז, נ. זיף
ול. ליפסקי — אפשר היה לתפוס נעימה
של אכזבה אך לא יאוש; יתכן, כי בטחון
פנימי זה שאבנו בעמדתו של הישוב בן
חצי מיליון נפש ובתוכם רבבות רבבות
עובדים, נוער עמל באת ומחרשה, במעדר
ומזמרה אשר תקעו יתד נאמן באדמת
המולדת שלא יצען ע"י אות כתובה או
גזירה רעה. יתכן, כי הבטחון בא לנו ע"י
הטלגרמה אשר שלח לנו אוסישקין בנוסח
הכתוב: „שדות בכסף יקנו וכתוב בספר
וחתום והעד עדים בארץ בנימן ובסביבי
ירושלם ובערי יהודה ובערי ההר ובערי
השפלה ובערי הנגב, כי אשיב את שבותם
נאם ה'". ואפשר שבטחון זה מקורו בנוער
התלוצץ-ציוני אשר הופיע על הבמה איש
על מחנהו ואיש על דגלו ושירי ציון כפיהם;
איך שלא יהיה — טוב ויפה שלא נתנו
ליאוש להשתלט עלינו.

אולם חלילה לנו להשלוח את נפשנו
באופטימיות יתרה. לפי הידיעות האחרונות
הגזירה יותר חמורה מאשר חשבנו תחילה.
לפיה מתחלקת א"י לשלושה חלקים:

(א) האזור אשר חל עלינו איסור קנין
הקרע, הוא שטח בן 11 מיליון ו-570 אלף
דונאם בצפון ו-5 מיליון 370 אלף דונאם
בנגב, בשני האזורים הללו יש ברשותנו
326 אלף דונאם; (2) האזור, אשר קנין
הקרע מחייב רשיון מיוחד מאת הנציב
העליון, הוא שטח בן 1 מיליון 570 אלף
דונאם נוסף 6 מיליון 880 אלף דונאם בחלקו
הדרומי של הנגב; באזור הזה יש לנו
529 אלף דונאם; (ג) האזור אשר קנין
הקרע מותר, הוא בן 1 מיליון 343 אלף
דונאם בתוספת 41 אלף דונאם בירושלים,
בשטח הזה יש לנו 688 אלף דונאם. לפי
הגזירה חלוקת הקרע היא 23.5 דונאם
אדמה לגלגלת ערבית ו-2.3 דונאם ליהודית.

הן מוכנות לתת לנו ביד רחבה...

עד כאן דיאגנוזה. ומה היא התרופה?
הנואם סבור, כי עלינו ללחוץ על עמי
ההסכמה ש"יכירו" אותנו כ"צד" ושתנתן לנו
הזכות: א) לארגן מחנה צבא יהודי בלתי
תלוי שיעזור במישרין לדימוקרטיות;
ב) להקים נציגות דיפלומטית כעין "ממשלה
יהודית", ובפרוט המלחמה ועלתה שאלת
א"י על הפרק וגם אנו נברך את "ברכת
הנהיג".

וכאן מקום התורף. כי מאי משמע
"עלינו ללחוץ על עמי ההסכמה עד שיכירו
אותו כצד שוה"? במה נכפה עליהם הכרה
זו? כלום מייצגים אנו איזה כח מדיני?
ומחנה הצבא העברי — כיצד אפשר להוציאו
לסועל?

גם חלק הפולמוס — לא בשם המפורש
— עם חייצמן היה רופף. וצפה מבלי משים
השאלה: נניח כי משגים רבים נעשו ע"י
ההנהלה הציונית; אולם ואת מי אין כמו
אלה? וביחוד מי הרבה לחטוא: אלה
ה"מסתלקים" יוצאי חוץ, או אלה שלא
עזבו את המערכה ונשארו מבפנים?
ואם נתמעטה דמותנו בא"י ונתכרכמה
עמדתנו — הרי יש הרבה לזקוף על חשבון
הריביוניסטים שפרשו עצמם מן הצבור,
הקימו להם משכן, הסירו מעליהם מרות
לאומית וציונית, ובטלו עול של חובות
לאומיות. במשך 5 השנים האלו של פרי-
שות, התנועה הריביוניסטית לא חוללה את
המהפכה המקווה, לא ארגנה את העם ולא
חיזקה במשהו את התנועה הציונית, וגרמה
לידי טמיון ובזבוז כחות אשר בשיתוסם
היינו יכולים להתגבר על אלפי מכשולים
ואבני נגף.

וגם בדבר אחוי הקרע — לא שמענו
ברורות. דומה כי זיבוטינסקי לא חזר
בתשובה. אם לא הריביוניות כגורם ראשון
בחיינו הציבוריים-הציוניים — יש לכל
הפחות להתכנס מסביב "לשולחן
העגול" — ולקיים ע"י כך את העובדה:
מלכות יהודה ומלכות ישראל. אולם דבר
כזה לא יתכן! להסתדרות הציונית —

דוקרים. קולו עולה ויורד. לפעמים ארשת
מלאכותית. פוזה. דבריו הם כשמלה פרושה,
מגלה טפחיים ואינו מכסה כלום.

חייצמן מפחיד את שומעיו בתורת
הנותר, וזיבוטינסקי — בתורת הנגלה.
הראשון מקדים, "נעשה" ל"נשמע", והשני
"נשמע" ל"נעשה". חייצמן רואה את "מדי-
נת היהודים" בפועל ומודד את חזון העתידות
לפי המציאות, וזיבוטינסקי רואה את "מדינת
היהודים" בכח ומודד את המציאות לפי
החזון; זה — אופטימיסטון שאינו מיישן
את אוהדיו באופטימיות יתרה, כי האופטי-
מיות שלו גובלת בפסימיות מפרה, תובעת
ומחייבת לפעולות; והשני הוא הפסימיסטון,
האוחז בציצית ראשך ומעבירך על פני
"בקעת העצמות" ומראה את המציאות ללא
כחל ושרק. חייצמן גורס את ה"נעשה",
וזיבוטינסקי ה"לא תעשה". הראשון רואה
את הגאולה באה מבפנים והדרך אליה —
היא דרך מלאה חתחתים, ארוכה. צו לצו,
קו לקו, ואין לך יום או שעה שאינה
מקרבת לגאולה אם מעשים בה. וזיבוטינ-
סקי בז ליום קטנות, הוא מדור "נחשון
בן עמינדב", רוצה לדחוק את הקץ, הרואה
את הגאולה תלויה באחרים, וכאיש מאופר
זיצה מבפנים, במחנה הציוני, מילא את
תפקידו. אולם שגגה יצאה מלפניו ועזב
את המשפחה וחבל!

זיבוטינסקי מדבר. ארשת פנים מוצקת.
עקשנות בהבעה. שפתו התחתונה בולטת.
קמוצה. שערות ראשו לבנות. קולו חוצב,
כופה על שומעיו הר כגיגית. דממה ומתיחות
באולם. רופא עומד בבית חולים ובודק את
החולה, את המחלה. בית החולים הוא
אירופה, החולה — הם הגויים — מוכי
הסרטן — האנטישמיות. והרופא מתאר את
המצב ללא רחמים, מכף רגל ועד ראש
אין מתום. אין סיכויים למיליונים יהודים
הנידונים לכליון חרוץ. כשהיטלר חו"ש
ינצח — ואבדנו! אולם גם ארצות הדימר-
קריטה אשר בגורלן אנו קשורים אינן רוצות
להכיר אותנו כ"צד שוה". רק הבטחות
שוא — בבחינת לצור על פי צלוחיתא —

תגיגה כעין זו היה הנשף לכבוד ה"בצרון" ועורכו פרופ' חיים טשרנוביץ, אשר נערך מטעם "פאן" קלוב העברי, ביום א' דר"ח אדר ב'.

יושב ראש היה פרופ' הלל בבלי אשר קידם בברכה לבית את פני עורך ה"בצרון" והזכיר את שמעון ברנפלד ואברהם שוער שהלכו לעולמם.

אחר כך פנה אל פרופ' טשרנוביץ בדברים הללו:

"נשף זה נערך מטעם קלוב פאן של הסופרים העברים באמריקה, כדי לקבוע זכרון למאורע חשוב שחל בחיינו התרבותיים בארץ זו ולחלוק כבוד למחוללו של אותו המאורע נקראנו להביע את רגשות תודתנו והוקרתנו לפרופ' חיים טשרנוביץ שנועז בשעה קשה זו לעשות מעשה רב וליסד את הירחון "בצרון". נקראנו גם לחזק את ידי על ידי פעולות ומעשים ממשיים שנעשה לטובת ה"בצרון". שלא מדעת נעשה הפרופ' טשרנוביץ שליחו של הצבור העברי באמריקה. עבודה זו שקבל על עצמו היא, ובדין שתהיה עבודת כולנו וחייבים אנו לסייע לו עד כמה שידנו מגעת. במשך רבע המאה האחרון הושגו כמה השגים תרבותיים בארץ זו, שאינם אלא פרי מרצם ומסירותם של יחידים שנועזו לשחות נגד הזרם. הוקמו כמה מוסדות חנוכיים חשובים שהשפעתם הולכת וניכרת בחוגים רחבים, נוסדו כמות ספרותיות שונות, נוסד שבועון עברי שזכויותיו מרובות, כמה ספרות עברית צעירה שכבר הספיקה לתרום תרומות הגונות, הולך וגדול דור צעיר מחניכי אמריקה, אם כי מספרו לא רב ביותר, המתקשר קשר נפשי עם קניני תרבותנו. אך הקומץ אינו משביע את הארי. צרכינו התרבותיים מרובים פי כמה ואחד מן הצרכים הניכרים הוא קיומו של ירחון עברי הגון, שישימש בית-כנס לטובי הכחות הספרותיים שיש לנו כאן ויספיק מזון רוחני מנופה לקהל הקוראים העברים, כדי לחזק ולבצר את עמדתה של תרבותנו בארץ זו. וצדקה עשה הפרופ' טשרנוביץ עם כולנו שקם ונתן

אשר מיסדה היה הרצל — שיכים אנשים בני חורין, אשר ברצונם כמו עליהם את חוקיה. ארגונים שונים המייצגים שטות סותרות הקימו את התא המאורגן של כנסת ישראל לא באוגס אלא ברצון ועל פי הכלל: אחרי רבים להטות, כלומר תרים בפני המיעוט לכפות את רצונו על הרוב ויחד עם זה ניתנה לו, למיעוט, היכולת להגן על דעתו הוא. זאת היא לע"ע הדרך האחת היחידה והנכונה. ומי שמוצא כי מקופח הוא, אך אינו כופר בעיקר זה — אל יוציא את עצמו מן הכלל. ישאר במחנה, ישא בעול העבודה וילחם בעד דעותיו בכנות, ביושר לבב, בהסברה ותעמולה. כך נוהגים בכל הפרלמנטים שבארצות הדימוי קראטיות, ואם נפלה פולגיה בימים ההם — הרי משום שחלקו על הכלל, אחרי רבים להטות, וכל מי שרצה היה מכריז "ליברום וטו". לאנדרלמוסיא כזאת ולשתי רשויות אין מקום בחיינו הציוניים.

נ ש פ
ל ב ב ז ר
ה "בצרון" יובל לסופרים מכניי סים תמיד בחיים
הסואנים והגועשים בניו-יורק כעין רוח אצילית מעולם אחד ומשרים על החוגגים, המשתתפים והאורחים שמחה פנימית ומנוחת הלבב. הנשפים הללו הם בבחינת המבדיל בין חול לקודש, בין חיי שעה וחיי עולם ומספרים לנו על אנשים הוגי דעות, סופרים ומלומדים, אשר כל אחד יושב לו על האכנים בפינתו החבויה, בדול מהעולם הזה, שאונו, המונו ועלו בו ויוצר ועובד, ועיניו נשואות אל על ויש אשר יעמיק אל "תולדות ההלכה" ויש אשר יעלה מתהום הנשיה זכרונות על אישים ויש אשר רוח יעבור עליו ויקום ויקים כמה לספרות העברית, למדע ולבעיות הזמן, ואינו מתחשב במציאות ואינו שם לב המכשולים ול"מה יאמרו הבריות" ול"קנאת סופרים" שלא תמיד תרבה חכמה.

צעיר להיות למופת לכולנו. הוא כולו דרוך רצון של יצירה, של פעולה, של השפעה, ואני בטוח שלא יעף ולא ייגע עד שה"בצרון" יהיה ראוי לשמו ויהפך באמת למבצר עז ולמשען ברכה לתרבות העברית".

אחרי בבלי דבר צבי שרפשטיין, סגן פא"ן, שציין את הצורך בחינוך ההשפעה העברית, ביחוד עכשיו כאשר סימני ירידה ושפל מתגלים בשדה החינוך העברי; משה פיינשטיין, מזכיר פא"ן, סקר את תולדות העתונות העברית באמריקה מן ה"סנונית", המבשרת הראשונה לספרות עברית חדשה בארצות הברית, עד "בצרון", הירחון הרציני הבוגר שבא לבצר את מקלטנו הרוחני, והדגיש על החשיבות המיוחדת בכמה זו שהוקמה מתוך מסירות נפש ועזו בלתי שכיח בימים טרופים ומסוערים אלה. האחרון במברכים היה ד"ר ניסן טורוב, שסיפר על קשרי הידידות הנאמנים שבין פרופ' טשר-נוביץ וביני, גלל מקצת מתולדות ר"צ ובירך ברכת פרידה את הקהל טרם עלותו לא"י. ולסוף ניתנה רשות הדיבור לחתן הנשף, שנתקבל בתשואות חן סוערות.

רב צעיר הודה לנאספים וגילה בדברים מלאי הומור דק קצת ממה שמתהווה מאחורי פרגוד ה"בצרון", על כל הקשיים שצצו לו עכשיו כעורך ואשר מתחילה לא עלה על דעתו, אולם אינו חת ואינו נרתע מפניהם. וכעין פרפראות הקריא פרק מענין "פגישתי הראשונה עם אחד העם" ממסכת הזכרונות שלו על חכמי אודיסה. בפרק הזה היה תאור חי ועסיסי על הימים הראשונים כאשר אחד העם וסיעתו "בני משה" התחילו ל"התגלות".

בתכנית המוסיקאלית השתתפו החזן דוד רויטמן, המזמרת עמי דדון, אמן הקונצרט טינה, סידני צייקין והפסנתרן גרינבאום. בשירת "התקוה" נעל הנשף, אשר ממנו ישאב עורך ה"בצרון" תוספת כח לערוך ולעשות, לקיים ולבצר את הירחון העברי בן טיפוחו וגידולו.

לנו את הירחון "בצרון". זהו מאורע הראוי שנקבע לו זכרון ונחוג אותו ברבים.

לא המדרש עיקר, אמרו חכמינו, אלא המעשה. בפרופ' חיים טשרנוביץ נמצא צירוף מוצלח של מדרש ומעשה כאחד. הוא אחד מגדולי בעלי המדרש בתוכנו, הנהו גם איש המעשה. מדרשו הוא מדרש הלכה. זה כימי דור שלם הוא מרביץ את תורתו ברבים ומשנן הלכות מובחרות החל בספרו המזהיר "לתולדות שולחן ערוך והתפשיטותיו" והמשך בספרו האחרון רב הכמות והאיכות "תולדות ההלכה". הרוח החיה בכל ספריו ומחקריו של הפרופ' טשרנוביץ היא ההשקפה שההלכה היא השלב העליון בסולם התפתחותה של האומה, היא המציתת המציתה של רוח היהדות. הרגש, הדמיון, האגדה אינם אלא פרוודורים צרים המובילים אל האולמים המרוחחים של היכל ההלכה. ההלכה מעידה על בגרות האומה, על תגבורת הרצון, על כח המעשה. הלכה פירושה: חוק, משמעת, צבתי-הנהגה, אורח-חיים מסוים. וגדולה הלכה שהיא מבטאת לידי מעשה. רק בחוקף ההלכה נתחשלו חיינו, הוצקו לתוך דפוסים מוצקים והיינו למה שהיינו.

כך יושב ודורש זה שנים על שנים רב צעיר והוא דורש ומקיים. הפרופ' חיים טשרנוביץ לן בעומקה של הלכה ומשם הוא חוצב ומעלה את פניני תורתנו, ואולם הוא אינו גודר מחיצה לעצמו ואינו מעלים את אָזנו מקול המונם של החיים שמסביב לו. לבו ער לא רק לקול העבר כי אם גם נענה לקול ההווה. הוא לא רק סופר-חוקר כי אם גם פובליציסט בעל מדרגה, הדן בתקיפות-הדעת ובסגנון שוטף בשאלות חיינו המנסרות ותובעות פתרון, כאשר יעיד ספרו "בשערי ציון". אָמנם הפרופ' טשרנוביץ נוטה ללולל בערכי הרגש. ואולם הוא עצמו מסוער הרגש, הלא הוא רגש הדאגה לקיום האומה. האהבה למסורת ישראל והחרדה לתרבות העברית, ורגש זה הוא שהניע ועורר אותו בימינו אלה לקום ולעשות את מעשהו הנועז ליסד ולערוך את ה"בצרון".

ברענותו, במרצו, בנריותו ראוי רב

ולבטים, הוא חתר אל המקור, אל התנועה הציונית. חתר חתר ולא הגיע לחוף, אל שרשיה העמוקים. אולם גם בנפתולים אלה יש דרגא עילאית. גברה עליו האינרציה, ההרגל, ולא עמד בו כח לעשות את הקפיצה האחרונה. ושום איש לא עזר לו להעלות את ניצוצות נשמתו.

אולם כיהודי מת, ניפתוליו לנצח נמסקו ותיקונו השלם לא בא.

וצר מאד.

יהא זכרו צרור בצרור החיים !

על משורר ארתור מרקאהם, מחבר **שהלך...** הפואמה „האיש ומחרשתו“,

הלך לעולמו. והוא זקן ושבע

ימים.

ונפלאה היתה דרך חייו. עד שנות הבינה לא היה ידוע. נסתר ונחבא אל הכלים, עד שדרך לפתע פתאום כוכבו. הוא נולד בעיירה נידחת בחוות אכרים. גלגולים רבים עברו עליו בנערותו: נפת, בן-האדמה, רועה צאן, וילמד לדעת את החיים בכל צורותיהם וגלוייהם ויספוג את רענונות הכרים הירוקים ויאזן לרממת הלילה ורטט הכוכבים ומנוחה לא ידעה נפשו, כי במעמקי לבבו התנגן ניגון ללא אומר ודברים, וכנור השירה רעד־רעד מעל מטתו, ועו המיתרים וצפו לרות המשורר, לאצבעותיו המפוזות, והשיר לא בא...

אולם דרך השירה מי ידע? כי אכן רוח היא באדם, יש אשר תפעם אותו ככרך הנופל משמים ומאיר את המחשכים, וכאילו מעין נעול או גל חתום העולה ופורץ החוצה, כך פירסם ב־1889 את הפואמה שלו „האיש ומחרשתו“ מלאת קצב, אשר בה קיפל את מסכת חייו, פרשת האדם על כל ששונותיו ויסוריו, ובזאת קנה לו את עולמו בטרקלין השירה האמיריקאית.

אולם גם אָן לא הועם זיו האדם אשר בו ובפסגת אשרו לא רמו עיניו ועד זקנה ושיבה ראָה בזולת את האדם אשר גברא

שמואל אונטרמייאר ז"ל
אונטרמייאר בעושר וכבוד שבק חיים לכל חי שמואל אונטרמייאר.

לא מעורה כליל בקרקע החיתנו היה האיש הזה. לפעמים רחוק, מתרחק, מזור והסכפך, אולם אָף פעם לא התכחש לנו, לאידנו ולאסוננו הלאומי. ובמותו — מקום דיק הניח אחריו בחייו היהודיים.

וחבל! כי לאט לאט הולכים ונפטרים אלה נגידי ישראל, אשר שאבו את רשמיהם הראשונים וחוויותיהם ממעין טהור ועד יומם האחרון לא שדו קלא בבירא דשתו הימנו מִיָּא; אולם הדור הבא אתריהם סרו מהר מדרכי אבותיהם, מתרחקים מעמם, ובילדי נכרים ישפיקו.

שמואל אונטרמייאר לא השתייך לסוג האדוקים או הציונים־הלאומיים. הוא היה יהודי סתם, מתגאה במוצאו ולא ראָה את יהדותו כאסון או כטרח העודף שיש להסירו. הוא תפס את גזעו כעובדה: הנני יהודי, לא חבתי לשום בן אדם, לא נשיתי ואין אני מחויב לפני מי שהוא להתנצל או להתחבא, והנני, שמואל אונטרמייאר, עומד לפניכם, אדוני הגויים, לא ככלי מלא בושָה וכלימה, כי אם כערככם, לא נופל אנכי מכם, על יתרונותי וחסרונותי; אם תרצו — קבלוני, ואם תבעיון — בעיו.

ובהיותו לפרקליט מומחה בעל המוח החריף והלשון השנונה ובהלכו בחצרות שרים ורוזנים ולפני מושלים יתיצב — תמיד לא שכח כי מגזע ישראל הוא ונשא בגאון את דגל המלחמה בעד זכויותינו.

ובערוב יומו — ויתלקח בקרבו הניק, כשקמה מלכות הרשעה וביקשה להשמיד ולאבד ולהרוג, והרבה „יאהודים“ גרמנים פסחו על שתי הסעיפים ורצו לנהל מדיניות של שתדלנות והתרפסות — סר מעליהם שמואל אונטרמייאר בשאט נפש והתיצב בראש תנועת החרם. הוא תפס את הצד המוסרי שיש במלאכת קודש זו, והתמכר לה בכל לבבו ונפשו.

נפתולי אלהים נפתל. התלבטויות

תמונותיו של ליכטנשטיין אינן חיות בחיות דוקרת. הצבעים על פי רוב עמומים, מעורפלים ומתעלפים. גם „בית המרוח“ אשר בו מתכנסים בערבים העגומים המוני העם, פועלים, כורים אנשי הים וסתם וואגאבונדים המשכיתים את רישם ועמלם במשקה חריף ובאהבים עם ריבות חשודות — גם שם אין אש התאווה בוערת; אין ביצירותיו מן ההודעזעות החיצונית, כי אם איזה אישקט פנימי מפעם בהן ודומה כאילו מכחולו טבול בדם יגונים. וכשהצייר משרטט על הבד רחובות פריז או לונדון, נפשו הולכת שבי אחר הרחוב או הסמטא הבודדת הערירית לאחר חצות. פנס בודד. צאלים. גדר. ולפעמים עץ מיוחם המוסיף ביטוי ונופך אפיני לסביבה העגומה. ליכטנשטיין עבר בארצות רבות וכלן הטביעו באקלימן המיוחד את חותמן עליו, על נשמתו הרגישה ועצבו את דמותו ומהתוטים הרכים צרף מטוה אמנותי עגום מקסים.

צייר נודד, ההולך במשעולים צדדים ונפשו עגומה רוטטת ומבקשת תיקונה בגוון העדין — בא אלינו וטנאו מלא פריימגדים.

ז. ברושי

בצלם, ולבו היה ער לכל נדכא ויכמרו רחמיו לכל טובל וקשהיום.

וקרוב היה לנו האיש, לא רבים כמותו. הוא ידע את ענותו ולחצנו. ב־1930 צרף את קולו הקורא לעזרת אחים נרדפים באי־רופה המורחית והושיט גם לנו יד בבנין המכורה בא"י. הוא תפס את עומק הטרגדיה שלנו וגודל החנון שבתקומתנו הלאומית־האנושית, והקדיש לה פואימה מיוחדת „לחם ובית“.

בן פ"ח היה המשורר מרקהאם. במותו אָבד לנו ידיד ברוח ודווקא בימים טרופים הללו — אשר מספר אוהבינו הולך הלך ומעט — יהיה העדרו מורגש לנו; זכרנו לברכה!

לתערוכתו של ליכטנשטיין
ה נ ו ד ד ה ביא לנו צרור של 50 תמונות בנות נושאים שונים: נוף, חיים שקטים, רחובות, אנשים, דייגים, נזירים, דרבישים, פרחים, נערות ובתי קפה. כל אלה הדברים צדים את נפשו של האמן והוא מגלם בהם ומשקף את רוחו ואישיותו היוצרת.

תוים וציונים

ומי לא הוסיף עוד נופך משלו בגנותה של הבקורת הנמושה והדלה? הכלל, דברי בטול אלה נעשו כעין פסקי הלכות, בחינת מסורת שאין אחריה כלום. אָמנם יש מקום לחלוק על „בקורת“ הבקורת הזאת משני פנים. ראשית, מצד אמיתות העובדה. אפשר לטעון, למשל, כי לא „כצעקתה“, כי יש לה נכסים וודאיים משלה וכי למרות הסתובבותה לעתים מסביב לנקודה אחת וגם נסיגותיה לפעמים לאחור היא יכולה לזקוף על חשבונה שורה של כבושים ונצחונות. ושנית, מצד התועלת

על סקירות ודקירות

מי לא שמע את פזמונות הקינה, ההולכים ונשנים בלי חשך, כי הספרות העברית ירודה ועלובה, כי אין בה כדי לפרנס את הקורא המחפש בה הארת דרכי יצירה, נתוח נסיונות ספרותיים וכדומה וכי היא רק נגדרת בצעדים כושלים אחרי היצירה, מלקטת בשדותיה לקט, שכחה ופיאה ושמה אותם בתרמיל העניים שלה וכו' וכו'? מי לא קונן ביתו עם כל חבורות המקוננים ככל דברי הקינה האלה